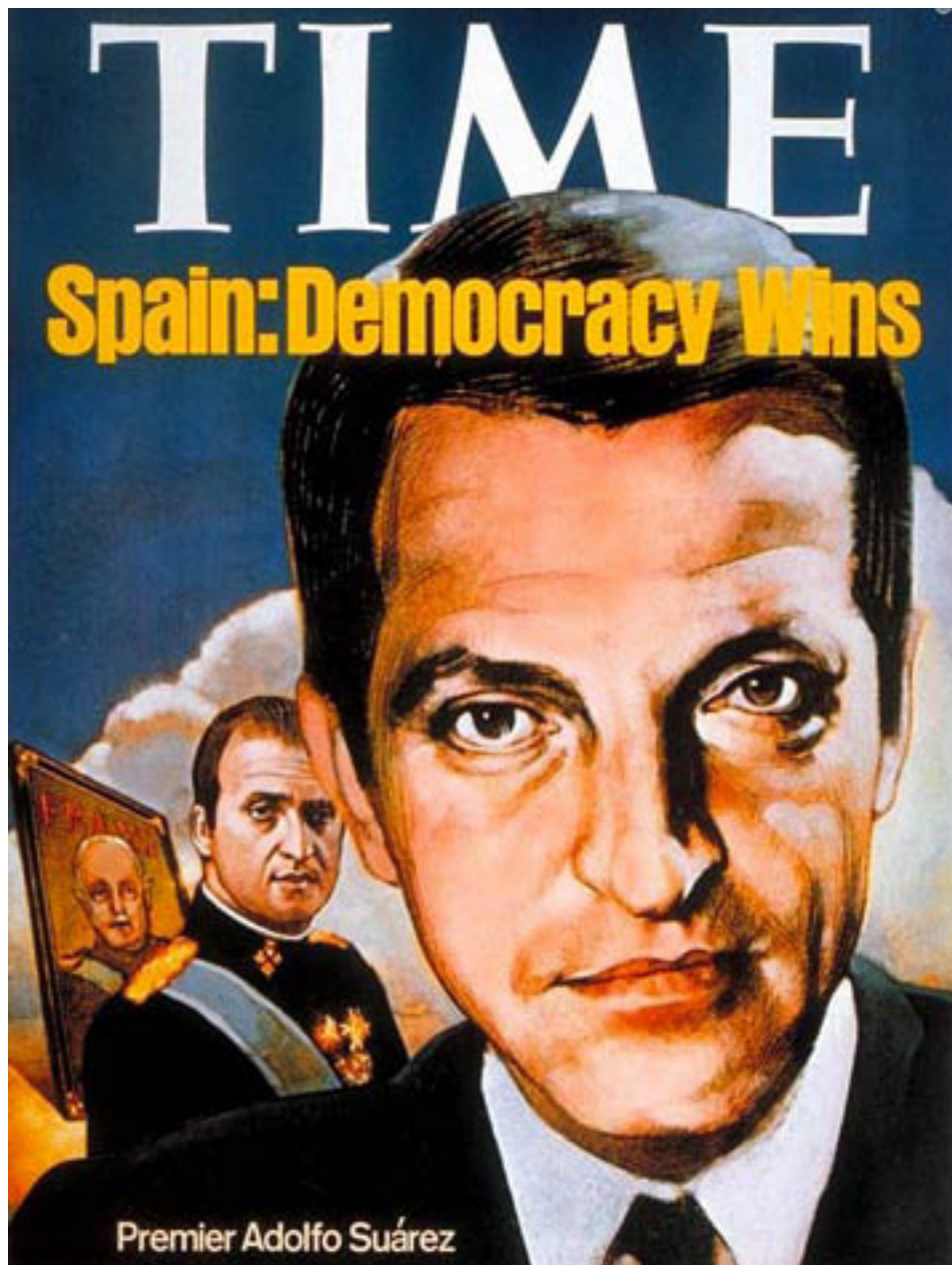

23F – ПОСЛЕДНОТО ВОЕННО ПОСЕГАТЕЛСТВО СРЕЩУ ИСПАНСКАТА ДЕМОКРАЦИЯ¹

Гергана Алексиева

През януари 1981 г. както в самото правителство, така и в ръководството на Съюза на демократичния център (СДЦ) се създава напрегната обстановка. Има разногласия между различните течения в партията, а кризата сред управляващите е очевидна за всички. Оставката на А. Суарес е резултат от много фактори, но най-вече заради процеса на отдаване на автономия на регионите в Испания. Освен това, министър-председателят забавя изключително дълго представянето на програмата си, защото мненията вътре в управляващия СДЦ си противоречат. Още през май 1980 г. е преодолян вот на недоверие, поставен от социалистите. Партията прави завой надясно. Суарес не може да го спре и в края на януари 1981 г. подава оставка, след като и Хуан Карлос оттегля подкрепата си за него.⁵⁰ В съответствие с Конституцията, кралят провежда консултации с представители на основните политически сили и предлага на Парламента кандидатурата на Л. Калво-Сотело. Планът, измислен от ген. Армада, се оформя още когато кризата започва да набира скорост. СДЦ е оставен на произвола на съдбата – като кораб без кормило, напълно безпомощен пред постоянно нарастващата терористична

1 Статията е продължение на „Пътят към 23 F“ от бр.1/2007 г.

Адолфо Суарес на корицата на "Тайм" - 27 юни 1977 г.

вълна на ЕТА, която озлобява все повече и армията като нейна главна мишена. Освен това, военните не могат простят на Суарес, че ги е излъгал и е легализирал комунистическата партия (ИСКП).² Ген. Армада знае, че на всяка цена бъдещите бунтовници трябва да мислят, 2 Вилайонга, Х. Л. Цит.съч., с. 178.

че се ползват със закрилата на Короната. Тъй като дълго време той е един от приближените на кралското семейство, никой от военните не се усъмнява в думите му, въпреки че в много лични и официални срещи с висши офицери дон Хуан Карлос дава ясно да се разбере, че в никакъв случай те не могат да разчитат на него да подкрепи каквато и да било акция срещу законното правителство. Разговаряйки с други висши военни, Армада неуморно обяснява, че единственото решение на проблемите на Испания е правителство на „националното спасение“, което да бъде оглавно, уточнява той, от „някой авторитетен генерал, предан на краля“.³ В Мадрид вече открито се говори за „плана Армада“. Самият генерал се старае да стои настрана от всякакви акции, които други могат да започнат всеки момент. Той знае със сигурност, че полковник Техеро няма да има никакви задръжки да постави и монархията, и демокрацията в опасност. И тогава те ще потърсят него, ген. Армада, за да спаси положението.⁴

На 10 януари 1981 г. във Валенсия се срещат ръководителите на заговора – командващият трети военен окръг генерал-лейтенант Миланс дел Бош и дивизионният генерал Армада, който скоро след това е назначен на поста заместник-началник на Генералния щаб на сухопътните войски. На срещата те обсъждат предварителния план за завземането на властта. На 18 януари в Мадрид Миланс дел Бош се среща с някои съмишленици, в това число и Техеро, и обсъжда с тях състава на бъдещото правителство. Разглеждат се два варианта за начало на бунта – завладяване на Монклоа или на Кортесите. Техеро и Миланс дел Бош решават да бъде овладян Парламентът. Този вариант е съобщен на

³ Пак там, с. 179.

⁴ Пак там, с. 184.

Армада.⁵

В заговора се отличават две линии, които са доста различни. Първата, в която е замесен Техеро, има ясно и просто намерение: връщането на предишната система на франкизъм без Франко, в която военна хунта, ръководена от Миланс дел Бош, ще поеме изцяло политическата власт. Индивидуалните права и политическите свободи ще бъдат премахнати, Парламентът – разпуснат, Конституцията суспендирана, а партиите и синдикатите – забранени. Обръщението, което Миланс дел Бош публикува във Валенсия, изключително ясно илюстрира неговия политически проект. Това, което не е ясно, е как ще го изпълнят. Може би, те вярват, Армада ще приеме този проект и чрез него ще бъде възможно да бъде наложен на краля, принуждавайки го да приеме или да се откаже от Короната. Вероятно са вярвали, че дейността на Миланс дел Бош ще предизвика ефекта на доминото и областите една след друга ще се присъединят, а депутатите ще приемат правителство, ръководено от Миланс.⁶

Втората линия, според Бускестс, е тази на Армада, вероятно подпомаган от коменданта Кортина. Те искат да съставят правителство – национална коалиция – което да бъде ръководено от Армада и утвърдено от Конгреса. Поради това Армада установява контакти с депутати и други видни лица като посредник за решението на сериозния проблем, който е създал. Той е готов да направи „жертва“ и да стане министър-председател.⁷

Чарлс Пауел също отличава две операции: първата е „твърда“, замислена от Техеро, който просто следва

5 Чернышев, Вл. Цит.съч., 258-259.

6 Busquest, J. Op. cit., 162-163.

7 Ibid., 163-164.

модела на „Галаксия“; втората е „мека“, с патрон ген. Армада. Според него обединителят на двете линии е ген. Миланс дел Бош.⁸

От своя страна, А. Гера вижда три отделни линии, които нарича: операция „Дуке де Аумада“, операция „Алмендрос“ и операция „Де Гол“.⁹ Героите в операция „Дуке де Аумада“ – ген. Миланс дел Бош, Торес Рохас, Техеро – търсят политическа подкрепа в идеологията на крайната десница, базираща се на партия, която излага на показ принадлежността си към това социологическо и политическо пространство. Като средство за изява особено полезни са и ежедневникът „Ел Алкасар“, списанието „Фуерса Нуева“, и вероятно военните списания „Реконкиста“ и „Ел Емпухе“. Характерно е, че първоначално тази операция знае изключително малък брой хора, което кара службите да я игнорират. Става въпрос за „твърд“ преврат, с разпускане на Кортесите, суспендиране на Конституцията, забрана на партии и синдикати, репресии и окупация на Еускади. Това е удар срещу атлантизма, със силно националистическо съдържание. *Стратегията* предвижда: завземане на Конгреса; окупация на Мадрид от Дивизия Акорасада, ръководена от Торес Рохас, възползвайки се от отсъствието на ген. Хусте; декларация за извънредно положение във Валенсия от Миланс (която впоследствие е направена); ефект на „каскада“ в останалите военни райони, с последващо номиниране на Миланс дел Бош за ръководител на военна хунта.

В Операция „Алмендрос“ участва екипът с това име, който публикува в „Ел Алкасар“ и който вероятно

8 Poell, Ch. *España...* p. 293.

9 Guerra, A. Situacion politica tras el golpe de Estado. – *Sistema*, num. 12, mayo 1981, p. 4,5,6.

Ген. Миланс дел Бош

Ген. Алфонсо Армада

Подп. Антонио Техеро

се координира от хора, свързани с някои служби за военна информация. Евентуалната политическа подкрепа включва хипотеза за външна помощ, а изразената позиция е много близка до списание „Хералдо еспаньол“. Характеристиките на операцията са широки и предвиждат участие на много хора, замесени директно или индиректно, като необходимостта от „намеса“ е водещата идея. Ударът може да се определи като „мек“, който се колебае между турската операция (военния преврат начело с Кенан Еврен през септември 1980 г.) и операция „Де Гол“, с налагане на шеф на правителството, репресии в Страната на баските и колеблива позиция по отношение на партиите и синдикатите (дали да бъдат позволени и контролирани или замразени). *Стратегия:* натиск на капитан-генералствата върху краля, който, следвайки турската версия, би могъл да приеме формата на пронунсиамiento; привличане на крайното обществено мнение; формиране на правителство с поръчител кралят.

Накрая, в операция „Де Гол“ основният герой е ген. Армада, а политическа подкрепа се търси в консервативните монархически среди. Не е известно име на човек, свързан с Армада, но има слухове за шефа на агенция ЕФЕ. Предвижда се „отравяне“ на средствата за масова информация по два пътя: в посока център-левица, насърчавайки ги да засилят образа на разочарование и криза на партиите, и към десните, улеснявайки отстраняването на Суарес в опит да се дискредитират хора, близки до Кралския дом. Същевременно се изгражда един нереално ляв образ на Испанската социалистическа работническа партия (ИСРП). Основни характеристики на операцията са: много слаба военна подкрепа в началото, но са обвързани важни цивилни лица; „мека“

операция, която не предвижда конституционно скъсване, само „подобрения“; монархическа, проатлантическа. *Стратегията* предполага: изчезване на Суарес от политическата сцена; създаване на образ на вакуум във властта, на опасност от „твърд“ преврат и представяне на спасителна формула – работещо правителство, оглавявано от военен (ген. Армада), подкрепяно от краля, и приемано от политическите сили с предварителната изолация на ИСКП.

Развитието на събитията позволява да се изведе хипотезата, че след появата на операция „Алмендрос“, в нея първоначално липсва личност с престиж, която да бъде представена за ръководител, въпреки че тя има най-добрия екип и най-широката подкрепа. От своя страна, Армада разчита на цивилна помощ, но му липсва инфраструктура. Двете групи влизат в контакт и обединяват усилията си, което довежда до колебания относно целите и стратегията след разкриването на първата операция. Оттук операциите се обединяват в една. Започва взаимно опознаване, изпращат се послания чрез пресата, което подкрепя изложената хипотеза и може да обясни някои успехи във фаталния ден.

Миланс дел Бош решава да действа. В дивизията Акорасада има някои трудности при координацията на хората, принадлежащи към едната или другата операция. На 18 февруари 1981 г. на пленарно заседание на Конгреса на депутатите, номинираният за нов министър-председател на Испания излага програмата на своето правителство. За одобряване на неговата кандидатура са необходими 176 гласа от 350-те членове на Конгреса. Той обаче е подкрепен от 169 депутати. Вторият тур на

избора е насрочен за 23. февруари.¹⁰

На заговорниците този момент им изглежда изключително подходящ за действие. Целта на Техеро и неговите съмишленици е да отстранят целия политически елит, за да се създаде властови вакуум, който да оправдае налагането на военно управление. За техните планове развитието на събитията е безкрайно удобно: създадената празнота в изпълнителната власт би улеснила легитимирането им като новите управници на Испания, а те смятат, че са спасители на Отечеството.

Страната изживява ускорен упадък през втората половина на 1980 г. От лятото се увеличават слуховете за военен преврат, както и за възможно създаване на гражданско правителство, ръководено от генерал с военен престиж. През септември в Турция е извършен военен преврат, проучен с голям интерес в някои сектори на испанската армия. Този епизод също така влиза в полезрението на Федералния комитет на ИСРП, чийто генерален секретар стига до извода, че само чрез участието на социалистите в правителството може да се избегне повторение на турския пример. Доста безотговорно, ръководители на основните политически партии водят разговори с видни военни, допринасяйки да се увеличи царуващото объркване. В този контекст особено значение придобива срещата през септември 1980 г. между социалистите Енрике Мухика и Жоан Ревентос с ген. А. Армада, чиято възможна кандидатура за ръководител на правителство на националното спасение е отразена в пресата. Планът е следният: да се отстрани Суарес чрез втори вот на недоверие, което ще позволи конституционен изход от кризата, ако Армада получи подкрепата на ИСРП и част от СДЦ. Същевременно, ЕТА

10 Чернышев, Вл. Цит. съч., с. 241.

увеличава терористичните си действия, убивайки 10 души за две седмици.¹¹

И така, на 23 февруари 1981 г. в Кортесите тече гласуването за ново правителство, което е явно и поименно. Когато вече са гласували около 80 депутати, в залата нахлува въоръжена група от Гражданската гвардия. На трибуната с пистолет в ръка излиза полк. Техеро. На членовете на правителството и на депутатите е заповядано да залегнат. Той съобщава по високоговорителя, че действа по заповедите на краля и на Миланс дел Бош. Приблизително по същото време други участници в заговора окупират сградата на Испанското радио и телевизия. По-нататък плановите предвиждат завладяването на ключови стратегически позиции в столицата от части на дивизията Брунете. Междувременно, Миланс дел Бош извежда танковете по улиците на Валенсия и декларира, че сериозните събития, случващи се в Мадрид, се нуждаят от подкрепа.¹²

Веднага след завземането на сградата, телевизионните камери, които излъчват пряко заседанието на Конгреса, спират да работят, с изключение на една. От кадрите се вижда, че единствено А. Суарес остава на мястото си, без да се скрие зад банката.¹³ На хората в ложите и на журналистите е заповядано да напуснат залата. Гвардейците под строга охрана затварят в отделен кабинет А. Суарес, който продължава според Конституцията да е министър-председател, отведени са също така ген. Гутиерес Мелядо, председателят на СДЦ А. Родригес-Саагун, С. Карильо и Ф. Гонсалес.¹⁴

11 Powell, Ch. Op.cit., 287-288.

12 Вилайонга, Х. Л. Цит. съч., с. 177, 242; Powell, Ch. *El rey...* p. 300; Preston, P. Op. cit., p.175.

13 Предаване на TVE, 23. II. 2006 г.

14 Чернышев, Вл. Цит. съч., с. 242.

Затворените отделно лица нямат никаква информация за ставащото извън тази стая, заповядано им е да не разговарят помежду си.¹⁵

Забележителното в случая е, че акцията започва няколко часа след като кандидатът за премиер Л. Калво-Сотело произнася прочутата реплика: „Преходът приключи“.¹⁶

Слуховете за подготовка на преврат са достигнали и до краля, но окупацията на Кортесите го изненадва. След като научава новината, той заповядва на Хунтата на началник-щабове да се събере на заседание и да установи контакт с отделните войскове подразделения, и предлага на заместник-секретари да заемат постове на заместник-министри, за да поемат управлението на страната. След това се опитва да влезе в контакт с всички капитан-генерали. Първият, който потвърждава лоялността си, е военният ръководител на Каталуня. Капитан-генералът на Канарските острови Х. Гонсалес де Йеро вероятно подкрепя целите на заговора, но личното му съперничество с Миланс дел Бош не му позволява да последва неговия пример. По-голяма опасност представлява П. Мери Гордон (Севиля), но той се облича в легионерската си униформа и изпива голямо количество алкохол, поради което се налага да се оттегли за почивка и сън. Другите заявяват, че ще следват заповедите на дон Хуан Карлос, каквито и да са те.¹⁷

Първото нещо, което прави Техеро след като поема контрола над Конгреса, е да се обади на Миланс дел

15 Предаване на TVE, 23. II. 2006 г. (интервю със С.Карильо).

16 Guerra, A. Op.cit., 3-4.

17 Драганов, Др. *Преходът...* с. 119; Powell, Ch. *El rey...* p. 300; Powell, Ch. *Espaca...* p. 295.

Бош, за да го информира, че е изпълнил своята задача. Половин час след влизането на Техеро в Конгреса, Миланс обявява извънредно положение във Валенсия и дава изявление, в което подчертава, че „при събитията, които сега стават в Мадрид и последвалия вакуум във властта, е мой дълг да гарантирам реда в района, докато кралят даде инструкции“. Всъщност, Миланс дел Бош е действал преди случилото се в Мадрид. Танковете, които завземат Валенсия (междувременно те спират на всички червени светофари в града), излизат от базите си почти час и половина преди Техеро да нахлуе в Кортесите.¹⁸

Успехът или провалът на авантурата още от първия момент зависят от поведението на дивизията Брунете. Нейният шеф ген. Хусте е на път за Сарагоса, когато започва опита за преврат. Той се обажда в Сарсуела и пита дали ген. Армада е там. Хусте, чието поведение винаги е било двойствено, прави всичко възможно, за да осигури връщането на частите, които вече са се отправили към Мадрид. Така той успява да предотврати участието на военни формирования, които според плана трябва да окупира столицата.¹⁹

Уведомен за обаждането на Хусте, кралят се свързва с шефа на генералния щаб ген. Габейрас, за да се информира за поведението на Армада. Той вече е предложил да отиде в Сарсуела, за да обясни ситуацията, но кралят дава заповед да остане при Габейрас. От този момент в двореца се знае, че Армада е замесен. На Габейрас е заповядано да го наблюдава постоянно.²⁰

Узнавайки за изявлението на Миланс дел Бош, Армада

иска разрешение да отиде в Конгреса и да преговаря с Техеро. Габейрас, след консултации с Хуан Карлос, му разрешава. Генералът отива в Кортесите и предлага на Техеро съставяне на правителство на националното спасение, ръководено от него и включващо депутати от различни политически групи, формула, която според него би била приета от Конгреса със съдействието на краля, за да се избегнат действия, противоречащи на Конституцията. Планът на Армада се проваля, когато Техеро, който е привърженик на управлението на военните хунти, отхвърля предложението, въпреки че Миланс му е заповядал да го приеме.²¹ А. Гера представя събитията така: неутралирайки действията на Миланс, Армада се опитва да се възползва от създадената ситуация, за да я превърне в свой удар, играейки ролята на посредник. Генералът е направил лоша преценка.²²

Още от първия момент дон Хуан Карлос осъзнава, че трябва да направи обръщение към нацията. Около 20 часа вечерта един от сътрудниците на краля успява да се свърже с Прадо дел Рей - седалище на испанското радио и телевизия (също окупирано). Кралят лично говори с един от офицерите в сградата и заповядва да бъде изпратен телевизионен екип в Сарсуела. Хората от телевизията пристигат половин час по-късно. Решено е кралското послание да бъде записано два пъти и всяко от копията след напускането на кралската резиденция да тръгне по отделни пътища, защото не е известно дали дворецът е обкръжен. Обръщението е излъчено към 1:15 часа през нощта. Кралят се появява пред испанците облечен във военна униформа. Много сериозно Хуан

18 Ibid., p. 302.

19 Ibid., p.302; Preston, P. Op. cit., p. 176; Вилайонга, Х. Л. Цит. съч., 187-188.

20 Пак там, 184-185; Ibid., p. 302.

21 Ibid., 302-304.

22 Guerra, A. Op.cit., p. 6.

Кадър от телевизионното обръщение на крал Хуан Карлос

Карлос съобщава, че „при ситуацията, създадена от събитията в Конгреса и за да се избегне каквото и да било евентуално объркване, потвърждавам, че заповядах на Хунтата на началник щабовете и на гражданските власти да вземат всички необходими мерки, за да се поддържа конституционния ред...Короната, символ на трайността и единството на родината, не може да толерира при никакви обстоятелства действията на хора, които искат да разрушат със сила демократичния процес, определен от Конституцията“.²³ Така кралят категорично показва, че се противопоставя на заговорниците и не би одобрил насилствена смяна на властта.

След телевизионното обръщение дон Хуан Карлос разговаря с Миланс дел Бош по телефона, като му заповядва да анулира обръщението, което той смята за подривно, да върне танковете в казармите и да нареди на Техеро да се предаде и да напусне Кортесите. Миланс

²³ Powell, Ch. *El rey...* p. 304; Вилайонга, Х. Л. Цит. съч., 189-194.

обяснява, че е направил това, за да спаси монархията. След телефонния разговор кралят изпраща телекс до разбунтувалия се генерал във Валенсия, в който повтаря казаното и предупреждава Миланс, че няма да абдикира и че „отговорността за започването на нова гражданска война ще падне върху този, който бунтувайки се, е готов да я предизвика“. Пояснено е, че от този момент Миланс дел Бош се смята за метежник. Малко след това, като разбира, че Миланс дел Бош вече се е оттеглил, Техеро се предава и депутатите-заложници са освободени.²⁴

Ясната и категорична позиция на краля изиграва решаваща роля за провала на опита за преврат. Бързата му намеса и установеният контакт с ръководителите на военните окръзи предотвратяват разрастването на метежа. Капитан-генералите твърдо заявяват, че ще изпълняват стриктно заповедите на краля. Когато на 25 февруари той е в Кортесите, за да присъства на вота за нов министър-председател, всички депутати го аплодират бурно с изключение на Блас Пиняр – лидер на крайната десница. В моментите, прекарани като заложници, никой от членовете на политическата класа не се е съмнявал как ще постъпи кралят.²⁵

Военият съвет, проведен в началото на февруари, оставя без внимание много аспекти от действията на заговорниците в навечерието на опита за преврат. Ген. Армада никога не признава своето участие в конспирацията и неговото мълчание не позволява да се изяснят с абсолютна точност фактите. Изглежда, неочакваната оставка на Суарес ускорява подготовката, което обяснява част от случилото се.²⁶ Основната грешка

²⁴ Пак там, 194-195; Ibid., p. 305.

²⁵ Пак там, с. 211; Драганов, Др. Цит. съч., с. 119; Powell, Ch. Op. cit., p.306.

²⁶ Ibid., p.306.

на заговорниците е, че не прекъснат комуникациите на резиденциите на краля.

Ген. Армада е служил почти 20 години при испанския принц като негов главен секретар. Когато става крал, дон Хуан Карлос го задържа при себе си. По-късно е отстранен от Сарсуела и му е поверено командването на една планинска дивизия в Лерида, Каталуня. Причината за това не е известна. От всички заговори, този на Армада е най-опасният, защото има отлична подготовка. Миланс дел Бош разбира, че има нужда от Армада, за да си осигури сътрудничеството на краля или поне неговата благосклонност. Всички военни, към които Миланс дел Бош се обръща, за да ги покани да се присъединят към бунта, поставят само един въпрос – дали кралят е съгласен.²⁷

Най-добрият отговор е името на Армада, но през нощта на 23 февруари двойната игра на генерала е разкрита и той не успява да се намеси, за да помогне на своите съмишленици. В този заговор всеки от играчите се стреми да използва и надхитри другите. За Миланс дел Бош, Армада е много важен елемент от пъзела, защото може да гарантира кралската закрила. От своя страна, самият Техеро не симпатизира на Армада. За него той е само един бюрократ, защитаващ монархизма, в който Техеро не вярва. От друга страна, Миланс има намерението да отстрани Техеро веднага, след като той свърши черната работа в Мадрид. А Армада иска да отиде в Сарсуела и да изиграе ролята на спасител на нацията. Така всеки от тримата се старее да излъже другите. Цялата операция представлява грандиозна манипулация, която завършва с изиграването на тези, които са я замислили.²⁸

²⁷ Виланонга, Х. Л. Цит. съч., 183-184.

²⁸ Пак там, с. 197; Preston, P. Op. cit., p. 176.

Към 1981 г. значителни сектори от въоръжените сили се отдалечават от демократичния режим, въпреки че само едно силно ограничено малцинство заговорничи срещу него. Порицавайки нападението на Техеро над Кортесите, повечето офицери вярват, че конспираторите са действали без патриотичните мотиви, които те самите изтъкват. Офицери, чиито предци са свързани с националния лагер в Гражданската война, изпитват открита идеологическа антипатия към демокрацията и военната реформа, докато тероризмът и въпросът за автономията, разочарованието и кризата в СДЦ, безпокоят всички. Трудната роля, определена за въоръжените сили в борбата срещу тероризма, също е решаващ политически фактор, специално за Гражданската гвардия. Заговорът и създадената симпатия към конспираторите внушават, че слабостта на СДЦ и баският въпрос са основни точки в уязвимостта на режима, защото те предизвикват намесата на армия, свикнала да гледа на себе си като на въплъщение на националното бъдеще и опора срещу безредието.

Въпреки многобройните индикации за недоволството и намеренията на военните, те не са взети под внимание. Самият министър на вътрешните работи от този период – Р. Мартин Виля, под чието ръководство е Гражданската гвардия, споделя: „Не вярвах в слуховете за преврат“.²⁹ Няма реакции и срещу най-ярките примери за съпротива.

Така се стига до опита за преврат, армията използва политическата нестабилност, за да се намеси и да спре процеса на демократизация, който според нея носи само вреди на Испания. Според военните държавата не

²⁹ Предаване на испанската телевизия по повод 25-тата годишнина (интервю с Р. Мартин Виля – по това време военен министър).

прави нищо срещу тероризма и сепаратизма, и това са най-силните им мотиви. Изоляцията и неразбирането на същността на демократичните промени в Испания са факторите, които карат военните да посегнат срещу установения конституционен ред. Катализатор на събитията е оставката на А. Суарес.

23 февруари е най-опасният момент за испанския преход към демокрация. 23F е опит да се използва армията като инструмент за политическа промяна при показаната неспособност на правителството да реши проблемите на страната и трудностите на неговата партия СДЦ да предложи нов премиер измежду своите известни лидери или да даде път в управлението на друга партия, т.е. ИСРП. Но социалистическата партия буди подозрение сред някои кръгове в обществото и най-вече сред военните.

Един от секторите, който се страхува от такъв вариант на събитията – ИСРП на власт – е църквата. Не е изненадващо, че Епископалната конференция няколко дни след събитията издава комюнике, в което е изразена увереност, че заговорниците са били „водени от вярата, че правят добро на Испания“.³⁰

В крайна сметка, Хуан Карлос успява да убеди офицерския корпус да не се намесва. Връзките му с воените са и формални, и неформални. Като държавен глава той е главнокомандващ на въоръжените сили, които са се заклели в лична преданост към него. Според Конституцията от 1978 г. правителството поема отговорността за военната политика и администрация, но кралят запазва правото да назначава и да освобождава от длъжност офицери. Той окуражава тяхната лоялност, появявайки се в униформа на повечето церемонии.

³⁰ Guerra, A. Op.cit., p. 7.

Обучаван в трите военни академии, Хуан Карлос разбира офицерския корпус. На всяка стъпка от прехода извлича полза от тяхното приятелство и уважение към него като избран от Франко наследник, за да направи възможна политическата трансформация, и едновременно съветва правителството да не проявява толерантност.

Ролята, която Франко отрежда на испанската армия, е да поддържа политическото статукво. Определяйки задачата ѝ в държавния апарат, той казва, че тя е „гръбнакът“ на страната. Франко изяснява съдържанието на това изявление като казва, че „свещената мисия на армията се състои в поддържането на реда“. С идването на демокрацията военните осъзнават, че не могат да се справят с това задължение, което в продължение на 40 години им е поставяно като основна цел. Според тях новото управление е виновно за това, че те не могат да изпълняват свещения си дълг. Те възприемат даването на автономия на различните националности и региони в страната като похищение срещу единството на Испания. Това са двете основни причини, заради които военните не одобряват новата власт и ясно изразяват своето недоволство. Няколко пъти по време на прехода те се опитват да дадат насока на политическия живот, а 23F е кулминационната точка в тези опити. С провала се слага край на интервенцията на военните в развитието на страната.

Много политически дейци споделят категоричното си мнение, че само намесата на краля чрез речта, излъчена по телевизията през тази дълга нощ, спира процеса, който би върнал Испания далеч назад.³¹

³¹ Предаване на TVE, 23. II. 2006 г. (Интервю с Мартин Виля и С. Карильо).

**23F – THE LAST MILITARY OUTRAGE AGAINST THE
SPANISH DEMOCRACY
(Part II, continuation of THE ROAD TO 23F from
ANAMNEZA, 1/2007)**

Gergana Alexieva

The article deals with the prelude and the implementation of the unsuccessful coup d'état in Spain which took place on 23rd of February 1981. The author presents the attitude which was typical for some of the Spanish militaries which could not adapt to the democratization of the country along with legalization of the communists and the gradual diminishing of army's influence. They thought that all this is temporary and waited to establish an authoritarian regime headed by the King. In such a situation Juan Carlos position was a rather obscure one up until the very day of the coup. Some of the officers were quite sure that the monarch is against the democratization and would take their side. They were wrong as they were to understand on 23 F.